Broj 13. U Trstu 31. marča 1887. Godina XVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Torrente br. 12.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Okoristimo se pravom i zakonom.

Nije tomu davno, što smo donieli na ovom mjestu pod naslovom »Jezik kod c. kr. financijalnih oblastih« nekoje naredbe ministarstva financijah, kojimi pokazasmo, da je na temelju istih i usljed §. 19. temeljnih državnih zakonah zajamčeno pravo svakoj narodnosti u Primorju, da se njezinim jezikom služiti moraju sve c. kr. financijalne oblasti kad dolaze u doticaj sa narodom.

Sličnu naredbu ministarstva pravosudja na sve sudove, podredjene tršćanskomu prizivnomu sudu, objavili smo takodjer. Ova posliednja odredjuje naročito, da se hrvatski podnesci imadu nesamo od sudovah primati, već takodjer ako stranka zahtjeva u istom jeziku riešavati, osude izricati, svjedoke u njihovom jeziku preslušati, iste na zapisnik uzimati itd.

To vriedi dakle za c. kr. financijalne oblasti i za c. kr. sudove. Za političke oblasti neimamo žalibože slične naredbe, prem bi upravo ove oblasti imale sa pojedinci, sa družtvi, občinami itd. občiti u jeziku puka.

Osim spomenutih oblastih, imademo u Istri i na otocih još dve oblasti, koje ili neće da znadu za hrvatski naš jezik, ili ako ga i priznaju, nerabe ga u onoj mjeri, u kojoj bi ga rabiti moralo. U prvi red spada naša zemaljska oblast ili zemaljska vlada, dotično zemaljski odbor, a u drugi naše crkvene oblasti, dotično biskupski ordinarijati.

Glede zemaljske naše vlade smo odavna na čistu. Poznato je naime svakomu, da naš zemaljski odbor neće da išta znade za jezik ogromne večine pučanstva Istre.

Od zemaljskog kapetana pak do najnižeg zemaljskog činovnika — osim jednog jedinoga — neima ga, koji bi znao napisati pravilno p e t redakah u hrvatskom jeziku! Ti muževi ne samo da nemare za naš narodni jezik, već ga dapače — malom iznimkom — upravo preziru. Ono malo hrvatskih spisah, što stignu zemaljskomu odboru od sviestnijih naših občinah, riešava se izključivo u talijanskom jeziku, a javna je tajna, da ako želi koja narodna občina štogod od zemaljskoga odbora postignuti, da njoj valja u talijanskom jeziku pisati.

Za gospodu kod zemaljskoga odbora nepostoji §. 19. državnih temeljnih zakonah, oni neće da išta znadu za pravdu i nepristranost, njim je večina pučanstva Istre samo »misera contribuens plebs«.

Crkvene oblasti nemožemo doduše ubrojiti u istu kategoriju sa zemaljskim odborom, no na žalost kazati moramo, da je i njim večinom Talijanščina ili Niemščina milija nego li Hrvašči ili Slovenščina. Nemože se reći, da biva to iz zlobe ili prezira do narodnoga jezika, već to valja pripisati zastarjelomu običaju, nemaru i nehajstvu do naših narodnih svetinjah, što se pak ničim opravdati nedade.

No, budimo posve iskreni pak kažimo, da nosi na tom veliku krivnju i naše inače rodoljubno niže svećenstvo. Mnogo imade još dušobrižnikah, koji ne samo da vode matice, crkvene račune itd. u kojem tudjem jeziku, već i dopisuju dapače sa svojimi predpostavljenimi i sa samim ordinarijatom u njemačkom ili talijanskom jeziku radje nego li u hrvatskom ili slovenskom. U takovom slučaju — a takih imade često — nemože se od ma koje više oblasti zahtjevati, da ona odgovori, ili u obće, da dopisuje sa podredjenimi u narodnom jeziku.

Sveta je dakle dužnost našeg čestitog svećenstva, da se ono — koje je pozvano, da uči i rukovodi priprosto i neuko — otrese posve tudjinščine pak da dopisuje sa bilo kojom oblasti jedino u narodnom jeziku. Koliko je nama poznato, nemože se u novije doba nitko potužiti, da bi mu bio takav spis od crkvene oblasti povraćen, a poradi toga nemože se dakle ničim izpričati onaj, koji se služi u službenom dopisivanju kojim tudjim jezikom.

Teži je dakako posao sa civilnimi oblastmi. Obstoje doduše državni zakoni, naredbe i odluke pojedinih ministarstvah i drugih oblastih, koje nam zajamčuju pravo uživanja hrvatskoga ili slovenskoga jezika, al imade žalibože i činovnikah, koji za sve to neće ništa da znadu, il ako to i priznavaju, nemogu naroda pomoći radi nepoznavanja našega jezika. No, sa naše strane bio bi neoprostiv grieh kad bismo se obzirali na zlobu ili nesposobnost takovih činovnikah, pošto nam mora uvjek i svuda pred očima lebditi zakon i narodno pravo. Sva naša borba bila bi uzaludna, svi zakoni, naredbe itd. ostala bi mrtva pismena kad se mi tim nebi htjeli ili znali poslužiti.

Pitajmo dakle, tražimo i zahtjevajmo svuda i svagda, da se vrši zakon, da se štuju naša narodna prava pak će nestati zlobnih i nesposobnih činovnikah a narod će nam se ugrijati na žarkom suncu zakona i slobode.

Tkogod imao posla ma sa kojom oblasti, nek se drži zakonah i propisah strogo a da nepopusti niti za dlaku, jer se tuj radi o narodnom pravu i o narodnom poštenju.

Prvaci i poglavice puka dužni su, da mu u tom prednjače, da ga uče kako imade sa oblastmi postupati, da mu sastavljaju spise i podneske, u obće da paze, da se vrši zakon bilo od koga i bilo u čemu.

Zakoni i naredbe su tuj; nedopustimo, da ostanu samo na papiru; okoristimo se s njima.

DOPISI.

Iz Lanišća, koncem marča 1887. — Svaki tudjinac nasladjiva se idući iz Roča na rubu Krasa divnim pogledom na liepu, plodovitu dolinu, koja se pruža od Lanišća do sat i pol odaljenog Klenovščaka. „Valu“ ovu opasuju visoki i strmi briegovi golog i kamenitog Krasa. Na zapadnoj strani leži prijatno selo Praprođe; prama sriedini Podgaće, selo s čvrstimi i bogatimi narodnjaci a na iztočnoj strani „vale“ biele se nebrojene kuće stolice čičke, Lanišće. Od daleka čini se tudjincu kao da je selo ovo malen gradić, i doista došav u selo, počuti se čovjek puno bolje, neg u onih starih, tužnih, od vremena pocrnjelih zidinah istarskih gradovah i gradićah. Kuće sela su čiste, pobieljene i jednostavne; crkva je — ne, što da rečem — crkva je prastarinska te kvari podpunoma liepotu sela. Crkva prieti svakim danom, da će se porušiti, ako ju sami brzo ne poruše i ne zamjene novom.

Da nije crkva nikakva krasota u selu, uvidili su već odavna ovdje službujući župnici. Oni se trudili takodjer, da se nova sagradi. Učinilo se već nacrte — a ostalo je do sada kod nacrta, jer, akoprem su župnici pisarili i pisarili, buzetska je velemožna rieč sve utiske pisaranja toga uništila. Namjestničtvo, pitajuć za to občinsko načelničtvo, dobilo je uvjek za odgovor, da je crkva nepogibeljna i još rabljiva. Vjerovalo se riečim ovim, akoprem se nije osvjedočilo vlastitimi očmi niti jedan od buzetske gospode o istinitosti onoga što se tvrdilo. Napokon poslalo je namjestničtvo najprvo žandara a zatim inžinira, da razvide što je sa crkvom. Inžinir dade crkvu zatvoriti jer da je u istinu pogibeljna, i tako graditi će se nova crkva. Po zadnjem nacrtu potrošiti će se 14.000 fr. Svota ova nije baš tako velika samo raditi treba u slogi. Luda je ona izmišljotina, koju šire nekoji neprijatelji puka, da će biti troškovah za crkvu 70.000 fr. Ovo je priesna laž, jer bi se za toliki novac moglo sazidati crkvu, u kojoj bi stale skoro sve lanišćke kuće. Oni, koji truse ovo laži medju puk, varalice su, koje bi se veselile, kad bi mi nazadovali a ne napriedovali.

Novom crkvenom sgradom okrasiti će se selo, koje će tada još toliko vriediti, koliko vriedi sada.

Liepota i ures svakoga su sela takodjer voćna stabla, trsje itd. zato su jako hvalevriedni oni Lanišćani, koji su počeli rastline ove saditi. Ovim načinom otvoriti će se nova dva vriela blagostanja, što će doista više hasniti neg nekadašnje ugljevlje. Čitateljem „Sloge“ je valjda poznato, da je vlada šumu zatvorila i zabranila paliti ugljevlje. Opaziti moramo ovdje, da su učinila nekoja sela molbenicu za razdiobu šume i druge občinske zemlje. Sela su ova nerazborita jer ne vide, da bi to bila njihova propast. Recimo, da ima gospodar gospodarstvo od 1000 fr. i četiri sina. Težkom mukom i trudom preživila je do sada obitelj, ali živili su jer su svi složno radili. Neka razdieli otac sada gospodarstvo medju te sinove, dobiti će svaki vriednosti od 250 fr. Što će netko s tim? Ili mora prodati svoj dio, ili pak živiti od toga dokle može, a onda hajd po svietu trbuhom za kruhom. Isto je i sa šumom. Sada imademo svi drvah, neka se razdieli, što će biti? Siromahi prodati će svoj dio bogatim, zapraviti će svoj novac a onda hajd kamo te noge nose. Ako pako tkogod toga ne proda, posieći će sve, a ostati će mu samo tlo. Ali ovu zemlju odnesti će s vremenom voda i bura, jer stabla čuvaju i drže zemlju a ostati će suho kamenje, na koje se ne može gotovo ništa sijati. Promisliti valja takodjer, da je bila na Krasu medju „valom“ i Ročem, nekada takodjer šuma, kako je prama Kastvu sada. Posieklo se stabla a ostalo je ono što sada vidimo. Pod sadašnjimi šumami je isti sviet, kako i na Krasu. Seljaci braćo, mislite na svoju djecu, na kašnja vremena a ne vjerujte onim, koji vam diobu savjetuju. To je jedino njim na korist, nipošto vam.

Uzrok, da je vlada zatvorila šumu, bijaše bezumno haranje i da je išlo još deset let tako napred, pokazala bi se bila brzo kamenita rebra mjesto šume. Samo promislite, koliko je drva išlo u jedan tovor ugljevlja i koliko se je za tovor dobilo! Obogatili su se dakako jedan, dva ili tri od njih, ali palici ostali su siromasi kao i prije. Vlada učinila nam je ovaj put na korist što je šumu zatvorila, jer ona neima gotovo mnogo ili recimo radje ništa od šume.

Pustimo dakle šumu na stran i sadimo voćna stabla i imati ćemo onda i voća i vina i — drva. A da se to obistini, nemojte misliti, da treba tomu jedan viek; u deset, do dvanajst godinah već imati možemo lahko voća toliko za krmiti njim i životinje.

Nadamo se, da nismo uzalud ove redke napisali. Mi Krašani smo čvrsti, pošteni i napredni ljudi, koji će umnim radom i marljivošću promieniti Kras u najliepši i najsretniji dio Istre. U to ime pomozi nam Bog! Krašanin.

Pogled po svietu.

Trst, dne 30. marča.

Austro-Ugarska: Njeg. Velič. car i kralj Fran Josip podielio je visoke redove ministru predsjedniku grofu Taaffe-u, zatim ministru financijah dr. Dunajevskomu i ministru bogoštovja i nastave dr. Gautschu. Bečki politički krugovi tumače ovo odlikovanje tako, da je svietla kruna priznala tim onu težnju ministarstva, u kojoj hoće, da bude pravedna prama svim strankam, naročito pako, da je htjela tim obraniti ministra Gautscha od navalah desnice.

Carevinsko vieće prekinuti će zasjedanje u velikom tjednu a nastavit će je nakon uskrsnih blagdanah.

Koli carevinsko vieće toli ugarski sabor razpravljaju istodobno zakonsku osnovu glede obskrbe vojničkih udovicah i sirotčadi.

Bečka gospodska kuća razpravlja o bankovnom štatutu pošto je jur poprimila osnovu o carinskoj tarifi.

Proračunski odbor carevinskoga vieća potaknuo je u sjednici od 23. t. m. pitanje, kako bi se doskočilo velikomu broju slušateljah liečničtva na bečkom sveučilištu. Nekoji odbornici predložiše, da se ustroji nova klinika za te slušatelje, drugi da se ustroji moravski fakultet a treći napokon, da se uvedu veće takse za tudjince, čim bi se umanjio prevelik broj slušateljah.

U sjednici od 28. t. m. bijaše primljena u carevinskom vieću resolucija zastupnika dr. Klaića, kojom se preporuča vladi, da započme dogovore sa ugarskom u pitanju sveze dalmatinskih željeznicah sa austro-ugarskimi željeznicami.

U madjarskom saboru primljeno je na znanje izvješće madjarskog kraljevinskog odbora, kojim se javlja saboru, da su dogovori izmedju Madjarah i Hrvatah prekinuti nepostignuv nikakva uspjeha.

U hrvatskom saboru bijaše razpravljen i prihvaćen tekom prošlog i tekućeg tjedna takozvani srbski zakon, t. j. zakon, kojim se uredjuju u Hrvatskoj crkveni odnošaji sliedbenikah

grčko-iztočne vjeroizpoviedi i pitanje o porabi cirilice u Hrvatskoj. Nadalje prihvaćeno je produljenje obustave zakona o neodgovornosti i nepremjestivosti sudacah na dalnje dvie godine a u sjednici od 28. t. m. izjavio je predsjednik, da odgadja sjednice poradi uskrsnih blagdanah.

Bugarska: Bugarski ministar predsjednik putuje po zemlji, da poduči pučanstvo o nakanah vlade, t. j. da ga pripravi za proti rusku i u obće proti slavensku politiku bugarskih vlastodržiteljah. Ministar pravosudja dr. Stojlov obaći će opet nekoje europejske dvorove, da se popita, koga li bi imali izabrati knezom Bugarske.

Srbija: Prigodom svečanosti u spomen proglašenja Srbije kraljevinom, poslali su bugarski regenti kralju Milanu brzojavnu čestitku, na koju je Milan odmah odgovorio. Vrlo su sumnjivi ovi nenadni znakovi ljubavi izmedju srbskog kralja i bugarskih vlastodržacah.

Rusija: Ruske novine pišu prigodom obnove talijansko-njemačko-austrijskoga saveza, da europejski mir nije tim osiguran, već da je uzprkos tomu dogovoru sve pripravno na grozan sukob, koji može jedini učiniti kraj nesigurnosti sadanjih medjunarodnih odnošajah.

Francezka: Iz Pariza pišu, da motri francezka vlada najvećim nepouzdanjem mjere njemačke vlade, koje poduzimlje ova u Elsasu i Lotaringiji.

Italija: Nakon smrti kardinala Jacobini-a razbijaju si glavu talijanski listovi, tko da mu postane nasliednikom u državnom tajničtvu. Nekoji listovi iztiču kano takovoga monsignora Galimberti-a, koji da si je stekao velikih zaslugah oko uzpostave crkvenoga mira u Njemačkoj.

Španjolska: Iz Madrida javljaju, da se je tamo ušlo u trag novoj uroti, al da se je na vrieme zapriečilo revolucijonarcem svako nedjelo.

Njemačka: U pruskom je saboru započela dne 23. t. m. razprava o crkvenopolitičkoj osnovi vlade a sliedećeg dana bijaše već ta osnova prihvaćena. Njemačka vlada, videći, da je njoj samoj rat proti katoličkoj crkvi najvećma škodio, nastoji da sada uzpostavi prijašnje prijateljske odnošaje sa sv. stolicom.

Razgovor

medju Mihom i Jurom kod Vodnjuha.
(kod sv. Lovreča).

Miho. Hvaljen Isus i Marija, kume Jure!
Juro. Vazda budi hvaljeni, brate Miho!
M. Ča ti je Jure, da si tako slabe volje?
J. A kako da budem vesel kad se samo domislim, kako se vlada i postupa u našem gradu s nami brižnimi kmeti.
M. Kakova vas je to pritisla nevolja?
J. Pogledaj samo, brate Miho, na ove dele okolo grada, pak ćeš vidit, kako se tu gospodari. Ovo plaćamo najviše mi siromašni izvanjski kmeti, a ča nam ovo koristi, ako ne, da se ovuda Furlani i Šarenjaci širo i šeću.
M. Lipo je to i dobro za njih, al bi bilo još lipše, da bi bršljan s turna skinuli i tako se barem malo do Boga i crikve domislili. Ti znaš, da su naši vredni Svetoivanci sami napravili lipu crikvu i cimitar, a to je Bogu na čast i njim na korist. Potrošili su suhih bedi 14. stotin a kamo je dole, ča su životom i blagom učinili. Al to se je sve učinilo u slogi i ljubavi, prez gosposke pomoći i saveta.
J. Ej brate Miho, da smo mi ovdi složni i pametni kako su Svetoivanci, nebi nam saki dotepuh zapovidal, a imali bismo u redu crikvu, cimitar, puteve, vode i sve ča nam je potrebito. Brate moj, ki nam vidi samo turan, cimitar i pute ovuda i tamo do Radići, vidi našu neslogu i gosposki nemar za sve ča je lipo, dobro i pravično.
M. Ča si bia poli malo sv. mise.
J. Sam bia ja, ako Bog da, a sada grem pitati Budesta, je li ima još japna, bin ga kupia jedno malo.
M. Viš, toto ga je gasia. Svu je vodu izlia na japno, kako da je sva njegova. Ma ga nima više nego to.
J. Niki dan vozia san poli cimitar, ma je jako peronia; nešto delaju unutra, to valja ča načinjat.
M. To načinjat to, ma sami za se, a mi kmeti, al po njihu „ščavi" neka se zakopivamo kako i blago (Bog mi prosti!) pod kamenje; ter gospoda te inale potle s rakvami zastraniti vas cimitar. Nedaj Bog jedne velike smrti, kamo bime mrtve zakopivali.
J. Al brate Jure, valja da se i vi svi maknete, će vam pak potle rabit.
M. Pravo imaš kume Jure, da se treba maknut, zač ke se sami nemaknemo, drugi se neće za nas. Čuja sam, da su se počela i naša braća na Višnjanšćini budit i micat, pak da te bit složni kod balotacione kako i Svetoivanci kada su delali crikvu i cimitar.
J. Oće brate oće, a već je i zadnje vrime, da se opamete i slože. Kod zadnjega balotacione su se mnogi sramili kad se je čita oni napis na čerlinji i potle kažu uvik, da će bit virni „Našoj Slogi" i svojmu narodu.
M. Neka jih Bog usliša. Sve ča učine, te sebi učinit. S gospodom su dugo čerlinje zobali, pak su njim samo repi ostali. Sada valja, da sami kopaju, oru, sade i spravljaju.
J. Vidit ćeš ne, kako te se opoštenit naši Svetoivanci, Svetovitalci, Dačvanci i sva druga naša sela.
M. Ja želim od srca, da jih budemo mogli na ovom mestu pohvalit.

Franina i Jurina.

Jur. Ča, da su marčanski šarenjaci još na Josipovo gujnenoga pasta častili?
Fr. Da bi Bože tako ne, kako su grdobe šarenjačke, kim niš ni viši svete; baš u oni svetne fiačuvene su sablažnjivali dobri puk marčanski i sve drugo inostrance, ki rade i trude va marčanskih kavah, pak živu sada va Marčani.
Jur. Pak ča su te storili, povij mi malo ne?
Fr. A grde su storili, kako samo šarenjački propalice znadu. Našli su ti, brate, da prostiš, dva smradna tovara, kakovi su i sami; krstili su jednoga za „frana" drugoga za „juru" i zapovidali jim, neka strumbesaju na placi pred svim domaćim i stranskim pukom svake blato i smrad na popa i na druge vridne i poštene Marčance, aš da su ovi krivi, da ne budu šarenjaci po svojoj voljici mogli više muzti občinsku kravicu, dobru muzicu.
Jur. Hu, grdne nakaze! A ča je puk rekal?
Fr. A ča će brižan puk reći? Očito ozlovoljen i sablažnjen okrene tovarom trumbesarom ledja; a drugi, ki su s trumbesari držali, počeli se na njihovo trumbesanje sramiti i srame se još i sada.
Jur. Tako nisu čula nebesa onih trumbosa!
Fr. Hvala Bogu i čast marčanskomu puku, nisu! Samo smrad i blato, ča su ga trumbesari bacali na popa i na druge poštenjake, prilipi se još više trumbesarom samim na čelo. Težko će se naći voda, ka bi jih oprala.
Jur. Dobro jim stoji; a još bolje bi jim stalo, kad bi jih i pravica malo našla za toliku sablazan.
Fr. Ne boj se ne, pravda Božja ne spava, pak će osvanuti i njim crni petak.
Jur. Bog daj samo vreća!

* * *

Fr. Odkuda Jure ako Bog dâ?
Jur. Bil sam va Roče, da ću njim školu pobelit pak da nemare, zač da su ju sami počrnili za znak njihe kulturi.
Fr. Tr je tako pravo. Šarenjaci najvole, da je sve šare, za to ni nemare za belu školu. Jel'pak ča novega tamo?
Jur. Videl sam nekega proroka Elizeja, ki je na dažje namakal svoju tikvicu, da mu se va njoj previše slama ne osuši. Va jednoj ruke je držal krnjelsku kapicu va drugoj „F r a n i n u i J u r i n u" pak je krnjelčićem povedal kako se mi dva s njimi rugamo.
Fr. Ča ga nete više kmeti slušat?
Jur. Oni gredu raje na blagoslov nego poslušat onega krivega proroka.
Fr. I pametno delaju.

* * *

Fr. Si bil s vaporen v Roko Jurine?
Jur. Provaril si me jedanput, ma nećes već.
Fr. Jure ča to deš?
Jur. Nisi mi morda rekal, da ćemo se v Roku za niš poljat, pak san moral potnajst na mesto deset solad platit, a za črno ni belo kafe ni nijedan ni spomenul.
Fr. Ja san rekal, da tako deju, a ti nisi mene pravo razumel.
Jur. Da ni kafa, se jušto jako nejadin, ni da se ima više plaćat baš kada san ja v Roku moral peć, to me je jadilo.
Fr. Nejadi se ne, ter s veden vaporen još poljaju po deset solad.
Jur. Znaš ča ti je, neka slobodno i on kreši, ja znan ča storit . . . . iman hvala Rogu još dobre peti.

Različite viesti.

Počastni članovi. Hrvatska čitaonica u Brseču imenovala je u glavnoj skupštini dne 27. febrara t. g. jednoglasno presvj. g. dra. D i n k a V i t e z i ć a, narodnoga branitelja, zastupnika i dobročinitelja, zatim velenč. g. E u g e n a K u m i č i ć a, Brsečana, hrvatskog književnika i zastupnika na hrvatskom saboru, svojimi počastnimi članovi. Čestitamo gg. počastnim članovom i vrlim čitaoničarom!

† Josip Ignác Kraszevski. Poljski narod izgubio je prošlog čedna jednoga od najumnijih svojih sinovah, najplodnijega pisca sadašnjega vieka. Kraszevski napisao je počam od god. 1820. do pred svoju smrt 500 svezakah raznoga sadržaja. On je stvorio u poljskoj literaturi narodni roman, u kojem je prodočio svu sjajnu i mukotrpnu prošlost svoga naroda. Osim romanah, napisao je pokojnik mnogo dramatičkih djelah, zatim više knjigah povjestničkog, starinarskog, itd. sadržaja.

Godine 1863. morao je Kraszevski iz domovine pobjeći te se nastani u Dražđanih. God. 1884. bijaše obtužen od njemačke vlade, da je izdao Francezom neke tajne spise pak ga je sud odsudio na 3 i pol godine tamnice. Obolјev u tamnici bijaše pušćen na slobodu uz jamčevinu od 20.000 marakah. Najprije podje u Italiju a kasnije u Švicarsku, gdje ga shrva bolest, koju je nabrao u tamnici. Slava neumrlomu Poljaku!

Buzetski sud. Doznajemo, da je kotarski sudac u Buzetu g. M o s t v e n zamolio mirovinu, te da je uprava toga suda povjerena adjunktu kod zemaljskoga suda u Trstu g. Josipu Milovčić-u, koji da će preuzeti upravu 1. aprila tek. god.

Delavsko podporno družtvo u Trstu obdržavati će godišnju glavnu skupštinu na osminu Uskrsnutja, dne 17. aprila t. g. u vlastitih prostorijah. Družtveni račun razpošiljati će se već tekom ovog tjedna. Tko želi učiniti kakav predlog, mora to javiti odboru 14 danah prije skupštine.

Podružnica družtva „sv. Cirila i Metoda" u Trstu obdržavati će u nedelju 3. aprila t. g. u 5 in pol satih poslije podne u prostorijah „Slovanske čitalnice" drugu redovitu glavnu skupštinu sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika. — 2. izvješće tajnika. — 3. izvješće blagajnika. — 4. pojedini predlozi. — 5. izbor predstojničtva. — 6. izbor zastupnika za veliku skupštinu. Odbor podružnice pozivlje članove, da se mnogobrojno dostave k toj važnoj skupštini.

Iz Oprtlja pišu nam 28. t. m. Naši narodni protivnici osvećuju nam se u posliednje vrieme gdjegod njim se prigoda pruži. Bilo u občinskih, školskih ili crkvenih poslovih, čine nam sto i sto neprilikah. Pod oprtaljsku župu spada i crkvica sv. Ivana u Livadi. Crkvena uprava zapustila je bila posve tu crkvicu. Naši pobožni kmetovi počeli radi toga sakupljati milodare, što u novcu, vinu, žitu, itd., da se crkvicu poljepša i popravi. Sabrana bijaše liepa svota od naših mužovah. Crkvenoj upravi, koja puše u gospodski rog, nebijaše po volji, da tim kapitalom upravljaju oni, koji su ga mučno sakupili. Htjelo se na svaki način, da dodje taj kapital u ruke ljudih, koji su oprtaljskoj gospodi pokorni i podložni. Pošto su pako naša gospoda svemoguća i buduć, da njim ide crkvena uprava u svemu na ruku, imenova ova posliednja upravitelji crkvice sv. Ivana takove mužove, koji će rado plesati, kako njim budu gospoda svirala. Narod se čudom čudi, kako se može izručiti crkveni kapital mužovom, koji se nisu sakupljanjem istoga trudili i u koje on neima povjerenja.

Lahko je gospode sa gotovim gospodariti, ali bilo vam kapital sabrati kao što smo ga mi sabrali, pak onda s njim po volji gospodariti. Naši su mužovi s tim novcem dobro upravljali i nije se izgubilo niti novčića, a tko nam jamči, da će tako biti i pod sadanjimi upravitelji?

Na ovaj pristran i pogibeljan postupak oprtaljske gospode i njihovih podrepnicah upozorujemo višu crkvenu oblast.

Mi smo novac težkom mukom sabrali pak nećemo, da nam ga drugi raztepe.

Pod Kastvom u marču 1887. (Č i š ć e n j e p u t o v a h). Polovicom ovoga mjeseca zameo je sniog naše putove, kako nismo očekivali. Sve županije dalo se na posao i ljudi izčistili občinske putove i ceste, da se barem može prolaziti, da si čovjek može nabaviti muke i kruha, da može liečnik i svećenik do bolestnika, kojih u velikoj obilni, kao što je naša, imade uviek. To je liepo i vriedi, da se pohvali.

Ali dok kmeti sniog kidaju, griju se valjda u toplih sobah oni, kojim je bditi nad carskimi cestami, kao i naš cestni odbor. Carske ceste i one, koje su izručene cestnomu odboru, bile su zametene sniegom, dok se nije sam raztalio tako, da nije liečnik mogao do bolestnika ni svećenik do umirućega. —

Čemu plaćamo namete za pokrajinske ceste, a čemu plaćamo cestarinu na carskih cestah? Ljeti nam ceste toliko neslužo, jer je liepše putovati po mnogkih u hladu ili stazicami, gdje neima prašine.

Dopustite mi još jedno pitanje. Kad misli naš slavni cestni odbor pročistiti malo one zarašćene grabe (kanale) na cesti Belići-Kastav i njezine već dobro poderane sree posuti sa par kopanjicah šljunka ili batude? J e d a n p l a ć a l a c.

Bratovščina hrv. ljudi u Istri. U odborskoj sjednici „Bratovščine" od dne 28. t. m. bijaše podieljeno siromašnim djakom godišnje podpore. Priglasilo se u svemu 67 moliteljah a podporu je dobilo njih 49. Odbite je bilo dakle 18 moliteljah. Medju 49 djakah razdielio je odbor ovaj put svotu od 650 for. O tomu drugi put više.

Opet o školi u Fontani. Obećali smo posliednji put, da ćemo se vratiti na pitanje o školi u Fontani, a to činimo evo sdim. Fontana je liepo selo nešto uzdignuto nad obalu morsku između Poreča i Vrsara. Spada pod občinu Vršar. Stanovnici su narodnosti hrvatske. Govore hrvatski i ćute se Hrvati. To nam najbolje dokazuje ovo što ćemo ovdje priobćiti.

Imadu školu sa naukovnim jezikom talianskim. Učiteljica, koja nadomješta učitelja, znade i hrvatski. Ljudi bili bi radi da njihova djeca hrvatski nauče, al to nije smjela.

Hoteć ipak, da se njihova djeca naučiju hrvatski, oni su dne 6. julija 1885. napravili molbenicu i poslali ju ravno na c. kr. ministarstvo nastave u Beč, moleć ga, da njim se dade hrvatska pučka škola, i navedši razloge za to.

Dopisom c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Poreču od dne 28. agusta iste godine br. 521. dobili su molbenicu natrag. Manjka u njoj je samo četvrti dio arha, dočim je na drugoj polovici razpolovljenoga lista bio ročeni dopis kotarskoga školskoga vieća porečkoga, kojim njim se na proso javlja, da se njihova molbenica usljed odluke 23. agusta 1885. br. 970, c. kr. zemaljskoga školskoga vieća vraća s opazkom, da nemože biti uslišana.

Čestiti Fontanci nisu se dali tim ustrašiti; napravili su utok proti odluci c. kr. zemaljskoga školskoga vieća i poslali ga putem c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Poreču c. kr. zemaljskoga školskoga vieća u Trstu na c. kr. ministarstvo nastave u Beču. U utoku vele, da jih je odluka zemaljskoga školskoga vieća iznenadila i da se njom zadovoljiti nemogu. Oni hoće, da se njihova djeca nauč̌aju u hrvatskom, materinskom njihovom jeziku. U našem školskom okružju, vele oni od rieči do rieči, govore sva djeca, sposobna za školu, samo hrvatski, jer djece talijanske materinštine kod nas neima. U Fontani živi jedan jedini po narodnosti Talijan, a taj je podanik talijanske kraljevine, polazi tamo na vojničke vježbe i neima djece za školu. U talijanskoj školi naša djeca nemogu napredovati, jer nerazumiju što njim se u tudjem jeziku predava. Pokorno podpisani, samostalni gospodari i otci obitelji, želeć, da im bude škola od kakve koristi za djecu, kojoj žele bolju budućnost

pripraviti, punim pravom nadali su se, da će c. kr. zemaljsko školsko vieće, svestrano izpitav odnošaje, zadovoljiti njihovom opravdanom zahtjevu, i to tim više, što §. 6. državnoga zakona za pučke škole izrično naredjuje, da o naukovnom jeziku odlučuje, u medjah zakona isto vieće, saslušav one, koji uzdržavaju školu. Neima dvojbe, da občinari fontanski uzdržavaju svoju školu, al ipak nije bio nitko iz ove podobćine saslušan, kakav li naukovni jezik žele imati u svojoj školi. U drugih občinah pitaju se občinari, kakav jezik žele imati u školi, ili bar koji jezik govore u obitelji, da na temelju toga zemaljsko školsko vieće odluči o naukovnom jeziku. U nazočnom slučaju svega toga nije bilo, pa se s toga pokorno podpisani pouzdanjem obraćaju na visoko c. kr. ministarstvo nauke, da blagoizvoli, svestrano iztraživ njihovo stanje i odnošaje, dignuti odluku c. kr. zemaljskoga školskoga vieća od 28. agusta 1885. br. 970. te narediti, da se u pučku školu u Fontani uvede hrvatski jezik kao naukovni.

Učinilo se je to prvih danah oktobra 1885., dakle pred skoro godinu i pol.

Od onda nije se glede škole u Fontani ništa čulo nit čitalo u javnosti.

U predzadnjem broju porečkoga lista čitamo u izvještaju sjednice zemaljskoga odbora, da isti odbor pristaje na ustrojenje škole u Fontani sa talijanskom i slavskom (italiana e slava) paralelkom puštajuć na slobodu roditeljem, da upišu svoju djecu u jednu ili drugu.

Dakle:

Kad su Fontanci prvi put pitali hrvatsku školu, tada se nije nit obaziralo na njihovu molbu, tad se ju je na prosto odbilo, nit nepodvrgav pitanje propisanoj razpravi, nit upitav one, koji školu uzdržavaju. Da se nije stvar po propisih razpravljala, kaže i to, što je riešenje bilo onako brzo stiglo. Molbenica, poslana na ministarstvo imala je doći na izvještaj zemaljskomu školskomu vieću, a ovo mjesto da poslije kakva upita kod koje oblasti, riešilo ju je na prosto, odbilo ju, kao da nije nit vredno na nju se obazreti.

Sad, kad su Fontanci proti odluci zemaljskoga školskoga vieća napravili utok na ministarstvo, sad jedva dala se je stalno stvar u razpravu, i došla je poslije skoro godinu i pol sretno pred slavni zemaljski odbor. A ovaj pristaje na ustrojenje talijanske i slavske paralelke!

A tko predlaže to ustrojenje, na koje zemaljski odbor pristaje? Jeli Fontanci, koji su prosili po dva puta hrvatsku školu bez ikakve primjese? Jeli se njih upitalo, koji jezik žele, i jeli oni žele ustrojenje paralelkah? Uzdržava li školu občinsko poglavarstvo, odnosno mjestno školsko vieće, ili slavna junta, odnosno njezini članovi gg. Vidulich, Amoroso, Petris, Bocich, Gambini, ili ju uzdržavaju oni, koji daju sgradu, stan učitelju, koji plaćaju školske namete? Nek si jednom gospoda izbiju iz glave, da oni škole uzdržavaju. Oni samo upravljaju novcem, što se utjeruje za uzdržavanje školah, za plaće učiteljem, oni ne uzdržaju školah.

Uzdržavatelji škole u Fontani pitaju hrvatsku školu, a zemaljski odbor pristaje na ustrojenje paralelke talijanske i slavske!

Za koga paralelka talijanska? Zar za onoga Lombardeza, koji je još godine 1885. hodio na vojničke vježbe u Italiju? Ili, pošto sad djece neima, za njegovu buduću djecu, ako je bude imao, ako tamo ostane, ako se nepreseli, ako u vojski nepogine?

Što se sve kod nas ne dogadja? Kako li nejaše zemaljski odbor na slovutnih odlukah saborskih, da se paralelke ustroji i tamo, gdje neima niti jednoga djeteta, koje bi poznalo jednoga od dvijuh jezikah. Da bi bar konsekventan bio, pak ustrojio paralelku hrvatsku u Vršaru, u Poreču i drugud! Pače, tu bi našao djece u školskom okružju, koja neznadu nego hrvatski; tu bi imalo smisla talijanske i hrvatske paralelke. Al išći kod njega doslednosti, išći kod njega nepristranosti u postupku sa Hrvati i Talijani!

Ta on zahtjeva od učitelja u Čepiću izpit iz talijanskoga jezika, prem je tamo talijanski jezik samo kao predmet, dočim nezahtjeva izpita iz hrvatskoga jezika u Sv. Lovreču pazenatičkom, u Draguću itd., premda je tamo i hrvatski jezik naukovni. Valjda ima još kakva Tesarza ili Massalina pod srdcem, koga bi rad namjestio u Fontanu. U tom nas podkrepljuje i onaj dodatak odluke njegove, nek se naime učiteljica zamjeni sa učiteljem. I nam bi milije bilo, da dodje učitelj na školu u Fontanu, jer gdje je jedna učiteljska sila, tu je bolje, da bude mužka. Al zašto se ne zahtjeva to za Novuvas kod Poreča? Zašto se zahtjeva, da se to dogodi samo u Fontani? Valjda s toga, što učiteljica znade i hrvatski, kako rekosmo, ili bi bilo pogibeljno dati njoj nagradu od strane političkoga družtva za širenje talijanstva?

Sad još ima valjda reći svoju c. kr. zemaljsko školsko vieće glede ustrojenja paralelkah, ako je već nije reklo. Ono obično radi onako kako to gospoda u Poreču žele. Ono je već na prosto odbilo prvu molbenicu Fontanacah za hrvatsku školu. Težko da će njim nit sada zadovoljiti. Svakako znati željni smo, hoće li slavska biti paralelka, bilo škola u Fontani biti ruska, poljska, češka, bugarska ili hrvatska. **Fontanci, uzdržavatelji škole, pitaju ponovno hrvatsku školu.**

Popravak stolne crkve u Trstu. Gradjevni odsjek odbora za popravak starodavne katedrale sv. Justa u Trstu razpisuje tri nagrade za nacrte, polag kojih će se popraviti stolna crkva. U natječaju navadja rečeni odsjek glavne dielove sadašnje crkve, koje će natjecatelji u svojih osnovah morati u obzir uzeti. Prva nagrada iznosi 2000 for., druga 1500 for., treća 1000 for. Natječaj je otvoren do 1. marča 1888.

Sva gradnja proračuna je na 300.000 for.

Tko želi o tom pobližih viestih, neka se obrati na biskupsku kuriju u Trstu.

Iz Rieke pišu nam koncem marča sliedeće: Kruta zima bila nas je pohodila u zadnjoj polovici prošloga mjeseca pak je na jednom prestala a nastalo je (kako smo tada mislili) proljeće. Izvanredna je bila tišina na moru i na kraju; blagi su bili dani i noći; blago je bilo podnebje, baš onakvo kakvoga idu gospoda tražiti u Nizzu. Opatija se napunila gospodskog svieta; parobrodi su činili izlete iz Rieke neke nedjelje možda liepše nego u sred ljeta. Dosta je bilo tudje i riečke gospode. Jelačićeva je glasba svirala; šetnja je bila živahna, kako po velikih gradovih, ali bolji razlog tomu izvanrednomu sastanku u Opatiji jest boravak N. V. Nadvojvodkinje Stefanie koju je svatko mogao vidjeti na šetnji. Ljeto smo mislili, da je već nastalo; nestalo je sniega po planinah; nije nego ono malo ostalo, što je stara Učka za sebe pridržala, da se od drugih tim odlikuje. Pobacali smo bili već zimske haljine, svak se je divio tomu liepomu vremenu, jedino su ljudi po okolicah počeli čutiti oskudicu vode i željeti dažda.

Kako se naglo promienjuju prizori na kazališnoj pozornici, tako se je i ovdje dogodilo. Kiša, koja je pala 19. t. m. ob noć, pretvorila se u snieg a tišina u buru, pak je kroz tri dana snieg prašio na moru i na kopnu. Učka vazda pokrita sniegovitom maglom; Otoci pokazali se kadkad svi bielim plaštem pokriveni do mora; u gradu nam pune ulice sniega a izvan grada tvrdi led prečio je svaki promet. Naše željezničke pruge zatvorene bijahu prometu; vlakovi se vratili iz Trnove i iz Meje. Na prugi med Bakrom i Ličom zasuo tolliki snieg, da mu je bilo preko metra visine u duljini od 2000 metarah; na jednoj i drugoj prugi, osobito gdje su prokopi, tu je bilo sniega i leda nagomilano u takvoj množini, da su željeznički parni vozovi razvijali svu silu, da probiju taj mekki zid, ali bi u njemu ostali zakopani i tako njim bijaše napor uzaludan.

Ovdje se je trgovački sviet uznemirivao radi toga, što nije vlada ili dotična oblast očistila pruge, a to tim više, što su se i telegrafičke žice prekinule, kolci se razvalili a ljudi čekali svoje brzojave, koji bijahu od veće ili manje važnosti. Svatko je tumačio na svoj način razloge, zašto se nisu odmah očistile pruge; tužilo se na nemar vladin zašto se nisu šiljale pošte na konju, a čemu sve pješice. Bojali su se mnogi, da će nestati piva, a nekoji, da će nam uzmanjkati mesa; ali ova posliednja bojazan nebijaše opravdana, jer su prošlog pred tim petka dopeljani na sajam k Sv. kuzmi kao i navadno volovi, a oni koji su blago dopratili, neboje se sniega ni leda; oni bi znali i poštu nositi i po najgorem vremenu.

Dne 19. t. m. otvorila se telegrafička korespondencija i to je malo nekoje umirilo, ali se čekalo vazda vlakove a tim nije bilo traga.

U nedelju dne 20. t. m. učinilo je opet liepo vrieme premda je bio zrak oštar i dosta studen, ali to nije priečilo izlete za Opatiju. Dva se parobrodića nakrcala Riečani i podješe da se naužívaju sunca. Množina se gospode opet sastala na šetnji u Opatiji, gdje još boravi N. V. naša kraljevna. U večer kasno na devet sati prispio je prvi vlak ovamo iz St. Petra. S njim je dignuto naše blokiranje bar s jedne strane, a otvorenje prometa na Karlovačkoj prugi sliedilo je tekar 24. t. m. Javiti ću Vam se svakako još prije vazma.

Brajdar.

Junaštvo žminjskih izrodah. Poznato je našim čitateljem, kako su žminjski krnjeli i šarenjaci prošlog mjeseca potukli prozore u noćno doba občinskomu načelniku i domaćemu župe-upravitelju. Junaštvo to ne samo da je mučeć odobrila porečka baba, već se je dapače grozila g. župe upravitelju, da je tužen i da će doći pred sud radi toga, što je izbacio hitac iz revolvera na tobož mirne gradjane, a on se je u istinu branio od noćnih sovurinah, od žminjskih propalicah i nemirnjakah. Neznamo do danas kakav imade uspjeh ta krnjelsko-šarenjačka obtužba, no reć bi, da te ništarije nisu još posve umirene. U sredu na večer stigao nam je naime brzojav iz Žminja preko Kanfanara, sliedećeg ozbiljnog i sarkastičkog sadržaja:

„Jučer razbiše opet stakla plovansko i načelnikove kuće. „Avita coltura" napreduje orijaški u pjevanju i kamenobacanju. Ravnatelji pljeskaju iza zida. Profesori se smiju od radosti. Markova tiskarna priprevlja diplome. Eh, drugčiji su to junaci od Napoleona! Praskanje stakla i kukurikanje petehove milije je od pticah. Pijača znamenito godine. Jedača bolja od žufa. Nešto retiga i renegatske kranjske tavice. Bravi!" Žminjac.

Eto ti babe sviete tvoje kulture, s kojim se možeš ponosit ti i sva tvoja svojta. Pfui!

Izbori za občinsku upravu u Marčani. Dne 14. februara t. g. birali su Marčanci nove zastupnike za svoju porezovnu občinu. Treće i drugo tielo nebijaše kod izbora dostatno zastupano, nu tim mnogobrojniji bijahu izbornici prvog tiela. Dne 14. marča bijaše izbor župana. Većina zastupstva pripada našoj narodnoj stranci. Ova je kandidirala i izabrala medju ostalimi i tamošnjeg župe-upravitelja i čestit rodoljuba g. A. Bonigara. Od protivnikah bijaše proteran i jedan tamošnji šarenjak. Ovaj je znao na dan konstituiranja zastupstva na svoju stran privući još trojicu naših kmetovah pak je hotio pod svaku cienu izabrati županom jednog nepismenog zastupnika, mjesto čestitoga i vriednoga gospodara. Videći, da je sa novimi pristaši u manjini, navali na g. B. bezobrazno, da dade i on svoj glas nepismenomu zastupniku, ili da se odreče zastupničtva. Ponašanje toga čovjeka bijaše toli drzovito, da se je tomu čudio i sam prisutni vodnjanski načelnik g. dr. Boccalari. Spletka mu nepodje za rukom te bijaše većinom glasovah izabran županom čestiti starina Ante Šiljan. Protivnici, a na čelu njim spomenuti delija, skovali su nekakav utok na juntu proti izborom. Občinsko glavarstvo vratilo njim utok jer da su se imali uteći namjestničtvu a ne junti. Ogorčeni protivnici radi tog neuspjeha, izmiše nedjelo, kojeg bi se sramio i zadnji istarski čoban. Dne 19. marča prilepili su na jednu kuću komad papira, na kojem su narisali „Franinu i Jurinu" a od ozdol napisali razgovor toli bezsraman, gadan i bljutav, da se je na to morao i najpokvarenijemu čovjeku želudac okrenuti. Taj izum djedovske kulture čitala je neka [illegible] ništarija na dan sv. Josipa pred množtvom puka na marčanskom trgu. Puk se snebivao rad toliko prostote i divljačtva.

Eto, tako rade i u Marčani narodni protivnici kao i u ostaloj Istri. Kad nemogu i nadalje s nami po miloj volji vladati, tad udri proti nam najgadnijim oružjem što ga pokvareno srce izmisliti može. Ne pregoriti će naši i to.

Skrajno je bilo vrieme, da dodju u onu občinsku upravu ljudi pošteni i pravedni, jer inače bilo bi sve propalo. Bogu hvala iztrgli se i Marčanci iz neprijateljskog zagrljaja, pak će od sada malo bolje paziti kako se je tamo radilo i nastojat će, da se u buduće pravedno i pošteno radi i gospodari.

Iz Sanvičente pišu nam 29. t. m. da se je tamo živo počelo raditi za občinske izbore za novo ustrojenu občinu. Neki tamošnji naš renegat, da se je postavio na čelo odbora, komu je zadaća ljude mamiti, sliepiti i varati, da glasuju za talijanaške kandidate, za muževe, koji će sliepo slušati sve, što njim budu gospoda komandirala. Moguće je, da će se naći ljudih priprostih i kratkovidnih, koji će povjerovati tim mutikašam, no, kao što se je naš narod probudio i osviestio dobrahne u mnogih občinah Istre, progledati će i naši Sanvičenčani do mala a talijanaškomu gospodstvu u hrvatskih občinah biti će brzo konac. Našim rodoljubom u onoj občini i svemu tamošnjemu puku preporučamo, da paze koga biraju, da se nedadu zavarati niti prestrašiti od nikoga. Zakon je jednak za sve i svi su pred zakonom jednaki. Svaki je dužan, da bira samo pravedne i poštene muževe, ljude, koji će raditi za obće dobro a ne za gospodsku kesu, koja je i onako puna kmetskih žuljevah. Na noge dakle čestiti Sanvičenčani! Birajte i odaberite u zastupstvo muževe vaše krvi i vašega jezika.

Parobrodarsko družtvo „Šverljuga i dr." priposlalo nam je dva oglasa, kojimi javlja: 1. da će parobrod „Ika" ploviti od 1. aprila izmedju Rieke i Cresa tičuć obližnja mjesta i 2. izmedju Rieke i Pule pristajuć uz mjesta na obali. Za prugu Rieka-Cres, odploviti će parobrod iz Rieke svake srede, četvrtka, petka i subote u 2 sata poslije podne; iz Cresa svakog četvrtka, petka, subote i nedjelje u 5 satih u jutro. Za prugu Rieka-Pul, odploviti će „Ika" iz Rieke svakog ponedjeljka u 7 satih u jutro, a iz Pule svakog utorka u 5 satih u jutro.

Parobrod „Dalmazia" istog družtva ploviti će izmedju Rieke i Dubrovnika dotičuć Split, Metković i Trapan. Iz Rieke odlazit će svakog 10. 20. i posliednjog mjeseca u 4 sata p. podne; iz Dubrovnika svakog 13. 23. i 3. mjeseca u 4 sata poslije podne.

Na utjehu budi rečeno porečkomu listiću, da nam je veliko-hrvatsko, dapače Starčevićansko družtvo „Šverljuga i dr." priposlalo oba oglasa u jedino spasiteljnoj talijanštini, čim hoće da pokaže svoju nepristranost napram Talijanom i ljubav (??!) do Velikog-hrvatstva. Kod nas u Istri mogu dodušo ti dvoživci još neko vrieme uspjevati, nu dvojimo, da će njim prijati dalmatinsko podnebje.

Izgredi u Dalmaciji. Pod tim naslovom donaša posliednji broj porečkog listića izvadak iz talijanaškog lista „Dalmata" o nekakvih izgredih u Šibeniku, gdje da bijahu sirote Talijani, mirni i nevini, napadnuti, talijanski napisi pomrčeni itd.

Da pokažemo koliko je stalo do istine porečkim i zadarskim talijanašem, donašamo niže viest o tomu iz „Kat. Dalmacije" koja glasi ovako:

„Onomadne smo napomenuli neke nerede u Šibeniku se zbilo. Krivci smutnje dneva 15. o. m. oni te jest, koji su gradom prolazili vičući: „Viva l'Italia i M . . . ai Croati", od kojih je jedan izpalio na obali kuburu, iznadjeni su; te oni, za koje je postupak svršen, osudjeni su u kotarskom poglavarstvu, političnom osudom, na razne kazni zatvora; oni koji je kuburu izpalio i radi nezakonite nošnje oružja.

Mrčenje talijanskih i njemačkih napisah učinjeno je noćju od 16 do 17 na 54 dućanska cimera, smjesom masti i čadje. Oštećenici su to prijavili c. k. kotarskomu sudu u Šibeniku, pri kom se čine dotični izvidi.

Kačićev spomenik. Ovih danah imali smo prigodu viditi nacrt za spomenik neumrlog našeg Kačića, što ne ga je učinio naš dični Rendić. Nacrt sam je vrlo krasan i bude li spomenik izveden polag njega, biti će to dielo velike umjetničke ciene.

G. Rendić odposlao je jur odboru za podignuće spomenika nacrt i dotični troškovnik. Odbor taj javlja u pred posliednjem broju „Narodnog Lista" da je već u tu svrhu primio okolo 10.000 for., no ta svota nije jošte dostatna, da se izvede umjetnički krasna osnova Rendićeva. Odbor se radi toga obraća posliednji put na gradska poglavarstva, občine i rodoljube u Dalmaciji, Hrvatskoj, Slavoniji, Istri, Bosni i Hercegovini, da mu pruže izdašnu pomoć, pak da uzmogne podignuti spomenik dostojan velikoga pjesnika.

Spomenik će se odkriti mjeseca agusta ili setembra god. 1889. na krasnom trgu u Makarskoj. Istodobno odkrit će se na grobu pjesnikovu i spomenploča sa poprsjem. Upozorujemo i mi na gornji poziv slavnoga odbora naše narodne občine, družtva i pojedince, da se oduže najvećemu našemu pučkomu pjesniku — neumrlomu Milovanu.

Novci se šalju odboru za podignuće Kačić-spomenika, Gradac (Dalmacija).

Dopisnica uredničtva.

Nekoji gg. prijatelji, koji nas pitaju za molitvenik »Oče budi volja Tvoja« molimo, da se još za koji dan strpe, jer se molitvenik sada nalazi kod knjigoveže, te ćemo u listu javiti danah čim bude vezan.

Dopisnica uprave.

Od dne 23 do 30 t. m. priposlaše nam predplatu:

P. n. gg. M. V. Portole. Brdu za pol god. 87. — A. B. Portole-Brda za pol god. 87. — J. K. Škedanj za pol god. 87. — M. Č. Vodice za god. 86. — V. P. Karlovac za god. 85. i 86 — E. D. Karlovac za god. 87. — J. Č. Zagorje za god. 87. — Čit. Delnice za 2. četvrt god. 87. — A. M. Lanišće za god. 87. — Čit. Senj za četvrt god. 87. — Čit Ogulin za pol

god. 87. — Čit. Kraljevica za četvrt god 87. — D. P Barban za god. 87. — B. K. Barban za god. 87. — L. V. Imotski za god. 87. — Čit. Križevci od 1 apr. — 1. oktobra god. 87.

Č. g. Č M. — Mi Vam list redovito šiljemo, popitajte se dakle na pošti. — A kad koji broj nedobljete reklamujte odmah.

Č g V. P. Rieka poslat ćemo Vam čim prije.

Č. g. H. M Ričan. Vašu pošiljku smo primili i potvrdili u broju 8.

Č g. I P. Pasjak. Primili i potvrdili u broj 6.

Č. g. M S. Sušak. Od Vas nismo ove godine još ništa primili.

Č. g. G. F. Gradišće. Budite mirni. Pomozi Bože!

Č. g. A. B. Vaše pismo primismo pošto bijasmo naše odposlali. Izvolite obavjestiti o stvari osobu za koju nam pišete da odgovara.

Trgovačke viesti.

Kava, dobra prodaja, visoke ciene. — *Moka* for. 112—125 — *Ceylon* plant. for. 105—130 — *Portoricco* for. 110—115 — *S. Domingo* for. 91—94 — *Rio* obično for. 86—91 — *lavé* for. 89—98 — *Santos* for. 70—98 — *Java Mal.* for. 95—16.

Cukar drži se nizko; prodalo se ovih danah 3000 vreća po for. 17.50—10.50.

Voće zcanjo ciene. *Datuli* f. 25-30 — *Smokve* 10-11. *Kočedi* puljiski f. 10-11; grčki f. 5-5.50. — *Limuni*, pomoranče f. 3 50—5, — *Mandole* for 70—82 *Slive* suhe domaće for. 9—11 — *Uva pasa* f. 20-21 — *Cibibe* for. 14—17 — *Elemé* for. 15-20 *Sultanina* for. 21—30.

Ulje slabo traženo za jelo for. 33—38 — za stol for. 44—00 — pu jačno for. 25—35.

Petrolje ruski f. 6.75 7.10 — amerikanski for. 9.25—9.50.

Pasulj crveni for. 8—8 50 bohinac for. for. 9 50—10 koka for. 10 50—11.50.

Maslo štajersko for. 85—93 — najfinije for. 98.

Žito: pšenica ruska f. 9.50—10 — banatska f. 10 — koruza levantinska f. 6—6.25 — malo traženo.

Sieno konjsko for. 1.50—1.70 — volovje for. 1.90—1.90.

Buhač (orlsantemo) dovežano je iz Dalmacije u Trst 100 vrećah a prodano su čistoga po kvintal po for 128—176.

Koži Volovje amer. 10 kilg. 120—138 for. volovje 12—14 kilg. 108 for. lahke volovje 6—8 kilg 100 for. Toledo biele 13—14 kilgr. 4.20—4 50 for. crne 10—14 kilgr. 5 20—5.00 for. kravlje crne 3½—4½ kilgr. 2.30 for.

Lutrijski brojevi

dne 26. marča

Trst	27	9	84	38	43
Linc	28	18	17	90	76
Buda	14	5	30	83	38

dne 30. marča.

Prag	9	43	70	71	40
Lavov	90	89	18	25	42
Hermannstadt	41	64	20	16	52

Prvo društvo vojaških veteranov za Trst in okolico.

V nedeljo dne 17. aprila 1887 ob 9 uri predpoludne bode v gledišču „Fenice" osmi redni občni zbor. Pred zborovanjem ob 8 uri bo v cerkvi sv. Antona novega sveta maša za zamrle ude minologa društvenega leta, h kateri se povabljeni gospodje častni društveniki, prijatelji veteranov in vsi veterani. Dnevni red: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Poročilo blagajničarja. 3. Poročilo računstvenih pregledovalcev. 4. Predlog predsednika. 5. Predlog računskih pregledovalcev. 6. Predlog društvenikov. Predlogi društvenikov morajo se pismeno predložiti vodstvu vsaj 8 dni pred občnim zborom.

za društveno vodstvo in računstveni pregled
Viljem vitez Ričko
c. kr. stotnik.

ŽELODČEVA ESENCA lekarja Piccoli-ja v Ljubljani.

koje izvrstnost potrjujejo zelo učeni zdravniki in tisočere ljudi, ki so jo rabili; ozdravlja želodčeve in telesne bolezni, posebno pa zaprtje, vranične in jetrne obolelosti, kakor tudi hemoroide ali zlato žilo, želodečno in prehajalno mrzlico in je najboljše sredstvo soper gliste pri otrocih.

Izdelovatelj pošilja jo v zabojčkih po 12 steklenic po gl. **1·36** po poštnom povzetji. Poštnino trpe p. t. naročniki.

V steklenicah po 15 nč. se prodaja v Rovinju v lekarnah Angelini in Spongia; v Pulju Wassermann, Carbucichio in Rodinis; v Dinjanu Reki in Bradamante; v Kopru Giovannini in Favento; v Piranu Fonda in Lion; v Pazinu Lion; v Novemgradu Tamburlini, v Visinadi Patelli, v Poreču Candusio, v Bujih Bonetti in v večini lekaren v Istri, Trstu, Primorju, Tirolu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem. 12—50.

SREBRNICO

ozdravlja po najnovejšem načinu profesorja **Wilkensona** popolnoma in stalno.

Prospekt zastonj.

Karol Kreikenbaum

3 Braunschweig. 6—52

Skladište kožah

i podplatah, njemačke i amerikanske vrsti, preglavci, fini šagrin, ganzove i francezke kože; nadalje se dobivaju krojene priprave za cipele u jako bogatom izboru uz veoma nizku cienu, koja se ne boji nikakve konkurencije u

TRGOVINI KOŽAH

1-10 **GIOVANNI ZOTTER**

Corso 30 u **TRSTU**, Corso 30

ŽELODČNE BOLEZNI

je mogoče ***BRZO*** in ***POSVEMA*** ozdraviti po

JERUZALEMSKEM BALZAMU

edini in nedosegljivi želodčni pijači.

Da si človek izvoli pravi lek proti želodčnim boleznim, pač ni tako lehko, posebno dandanes, ko v trgovini prodajajo vsakovrsten enake leke.

Večina raznih kapljic, izlečkov itd., katere se občinstvu kakor pravi čudoži priporočajo, niso nič druzega, nego škodljiva smes.

Edini **Jeruzalemski balzam** si je zagotovil vsled svoje priproste sestave, odločno oživljajoče in želodčne živce hitro krepčalne moči **pravice prednosti** nad vsemi doslej v tej stroki poznanimi zdravilami, kar dokazuje tudi eč vsakim dnevom veče prašanje po njemu. Ta balsam bogat na delajočih snovih kinežke robarbare, katere korenika je poznana zarad njenega ugodnega upliva na **prebavljenje** in **čiščenje**, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti nabečnosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gajuenu, riganju, bacanju, proti hemoroidalnem trpljenju, zlatenci in vsakej bolezni v črevesju.

Steklenica s navodom vred stane **30** novcev. 27—48

GLAVNO SKLADIŠČE u LEKARNI

G. B. PONTONI

v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni *Marko Ravasini* i *G. B. Rovis*, na Reki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Korminu v lekarni A. Franzoni, v Tominu v lekarni E. Pallisca. 18—

Zaloga kož za podplate, dobrih in trpežnih, lastnega izdelka — priporoča po nizkej ceni

strojarija Ivan Tomšič-a

na Vrhniki. 1-2

Novo, bolj priročno 8-8

PODOBICE

v raznih barvah za družbo

živega Rožnega venca

dobivajo se 1 roža (15 listov) po 50 kr. (in poštnina) pri vodstvu

BRATOVŠČINE

v Ljubljani pri sv. Jakopu
pa tudi potom vseh knjigarjev.

Francozka urarnica

G. TRIBAUDEAU-A

odlikovana tvornica.

Filijalka: Via del Corso 7 u Trstu.

Prodaje:

Samo f. 4.60 **Nickel-remontoir-ura** sa 2-letnom garancijom.

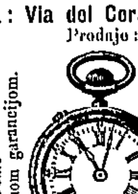

Samo f. 4.60 **Nickel-remontoir-ura** sa 2-letnom garancijom.

Ure remontoir iz srebra f. 6.75 i više

Ure remontoir iz nickla f. 3.75 i više

Lanac iz srebra od **fr. 1.50** napred

Lanac iz nickla od **30 nvč.** napred.

Filijalka G. TRIBAUDEAU popravlja vsakovrstne ure po sledečih cenah:

Poliranje ur od	fr. 1,25 napred	
Jedno pero	» —.75 »	
Navadno staklo	» —.10 »	7—20
Isto patent.	» —.15 »	

Veliko skladišče urah i lanacah iz nickla, **srebra i zlata** svake vrsti od f. 2—200 **se garancijom od 2 do 12 godina. — Cieniki na zahtjev franko.**

KLINIKA

za spolne in želodčeve bolesti, nastope okuženja i oslabenja možke slabosti, polucije, žgoče vode, močenje postelje, puščanje krvi, zabitje v de, in za vse bolezni mehurja, droba in živcev. Tudi pismeno po najnovejšem znanstvenem postopanju z neškodljivimi sredstvi. 4—8—104

C. Streetzel,
specijalni zdravnik Lindan am Bodensee.

Svarilo.

Ker je neki **Josip Barnkopf**, koji je deloval v Dalmaciji za razne tukajšne tvrdke, razum mnogih nerednostih tudi poneveril iznos f. 480, katere je povzdignel v mojem imenu pri somenišču Zmajević v Zadru, dasiravno ni bil k temu pooblaščen svarim slavno p. n. občinstvo pred tem človekom, in prosim da se vsakdo slučajno neposredno na mojo tvrdko obrne.

Vstanovil 4—8

Ivan Stikarovsky 1866.

Tvorniška zaloga sukna v Brnu (Brünn.)

V onem opozorujem k bližajočoj sezoni na mojo bogato zalogo sukna in pošiljam uzorce vsakomu zastonj. Bogati uzorci za gospode krojače nefrankirano.

Podružnica u Trstu c. kr. povl.

austrijskog vjeresijskog zavoda

za trgovinu i obrt.

Novci za ukamaćenje

u bankah uz
4-dnevni odkaz 2¾%
8-dnevni odkaz 3%
30-dnevni odkaz 3¼%
u napoleondorih uz
30-dnevni odkaz 2¾%
3-mjesečni odkaz 3 %
6-mjesečni odkaz 3¼%

Okružni odjel

u bankah 2¼% kamate na svaku svotu a u napoleondorih bez kamatah.

Naputnice

za Beč, Prag, Peštu, Brno, Tropavu, Lavov i Rieku, nadalje Zagreb, Arad, Grac, Hermanstadt, Innsbruck, Ciolovac, Ljubljana, Salcburg bez troškovah.

Kupnja i prodaja

od devisah, efektah, takodjer unovčenje kuponah uz ¼% provizije.

Predujam

na varrante, uvjeti na sporazumljenje uz otvor kredita u Londonu ili Parizu ¼% provizije za 3 mjeseca.

Na efekte, 5¼% godišnjih kamatah do iznosa od fr. 1000; na povede iznose glasom posebnoga sporazumljenja.

U Trstu 1. oktobra 1884. 5—48

Na svakom komadu je razvidna ciena po broju

Telefon br. 428

1887. Pomladna sezona 1887.

KAPUTI for. 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, . . . sasma svilni for. 27, 32.
ODJELO for. 15, 16, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 28, „ „ „ 35, 38,
JANKE iz češljane vune sa prelukom u svih bojah for. 25
sasma svilni . . . . for. 30
CARSKE janke sa prsluci for. 22, 24, 26, 28, 30, sasma svilni for. 35, 38
KAPUTI za putovanje, nepromočljivi for. 15, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 35
HAVELOKI, nepromočljivi for. 11, 13, 15, 20
KAPUTI za lov for. 7, 9, 10, 12, 15, 18, 20, 24
KAPUTI za pisarnu for. 7, 8, 9, 10
SPALNI kaputi fr. 8, 10, 11, 13, 15, 18, 20, 24, 26, 28, 30, 35
pravi turski sa svilom 55, 65
GORNJI kaputi za dečke for. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14
ODJELA za dečke for. for. . . . 4½, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14
LIVREJE i vsakojake odjeće za gospodu i djecu

uz veoma nizku stalnu cienu

kod

JAKOBA ROTHBERGER,

c. k. dvorski dobavljač

v **PRAGI**, Graben br. 10 novi, vis-à-vis gosposkej ulici

Vanjske naručbe izvršuju se točno prama poaznoću, ono što nebi bilo povoljno prima se natrag. 1—50

Na svakom komadu je razvidna ciena po broju

Telefon br. 428

Oklic do vseh bralcev tega cenjenega lista.

Radi popolnega razhoda mojih provincialnih filijalk, kakor tudi radi sprejetja neke tovarne, razprodajam vse moje objekte za četrtino cene, namreč

vse po 97 nov. 2—8

97 nv. 1 klobuk za gospode iz mehke klobučine v vseh barvah.	**97 nv.** 1 obleka iz trikota za dečke p. Jakliee, obstoječa iz hlač in z votnika	**97 nv** 1 spodnja obleka za dame, pletena z progami.	**97 nv.** 1 volnene hlače (po dr. Jagerju) za gospode
97 nv 1 srajca za gospe s čipkami, vajfinejši šifon.	**97 nv.** 1 srajca za gospode iz finega šifona, cretona ali oxforda.	**97 nv.** 1 par čevljev elegantnih iz domačega sukna.	**97 nv.** 6 otiračev Crepe-uzorci obrobljeni.
97 nv. 6 parov kratkih nogavic — jedne barve ali s progami.	**97 nv.** 3 para nogavic za gospe dobre kakovosti.	**97 nv.** 1 modrca iz volne za gospode in gospe.	**97 nv** 1 skrinjica z 10 kosi angleških pristno barvanih raznobojnih žepnih robcev.
97 nv. 1 dober prt bel, pomast ali barvan.	**97 nv.** 6 ubrusov (servjet) belih ali barvanih damast-uzorci.	**97 nv.** 6 brač iz sivega platna s robci.	**97 nv** 3 komadi šalvov iz najfinejše volne, v živih bojah in z franzami.
97 nv. 1 hlače za gospoda proti merami vsakovrstne velikosti	**97 nv** 1 posteljna preproga iz jute-sukna dostilirana	**97 nv.** 1 ogrinjača za dame, velika	**97 nv.** 1 medaljon najnovejši fason, s kameni.
97 nv. 1 ženska pihalka fino osliken in moderno izdelan.	**97 nv.** 1 ustnik za smodke iz prave morske pene.	**97 nv.** 2 žepni robci iz fine lionske svile raznovrstnih barv.	**97 nv.** 6 jedilnih žlic iz pravega londonskega britania-srebra
97 nv. 1 narokvica bogato okrašen z kameni.	**97 nv.** 1 veriga za uro iz umetnega zlata s priponjače	**97 nv.** 1 prstan s briljanti in imitiranimi kameni.	**97 nv.** 1 garnitura, za dame.
97 nv. 1 morska pipa iz morske pene za tabak	**97 nv.** 2 svetilnika iz pravega londonskega britania-srebra.	**97 nv.** korec za lahio iz pravega londonskega britania-srebra.	**97 nv.** 3 para predpustnih nogavic iz fine svile
97 nv 12 žlic za kavo iz pristnega londonskega britania-srebra.	**97 nv.** 3 namizni noži iz pravega londonskega britania-srebra	**97 nv** 6 francozkih vilic iz pravega londonskega britania-srebra	**97 nv.** 1 rjuha cela, velika, obrobljena.
97 nv. spodnje krilo laneno ali šifon.	**97 nv.** 1 možke hlače iz domačega platna, trajno delo.	**97 nv.** svilnat robec 1 vatel širok, vsake barve.	**97 nv.** Ogčr-predpasnik, rezan po francoskej šegi z naramleami.

Samo gl. 1·10 krasna kabinetna izvrstna nazidna ura, verižicami okrašena.

Razpošilja se po poštnem povzetju; za nedostajajoče blago se denar povrne.

J. H. Rabinovitz, Wien, 3. Bezirk, Hintere Zollamtsstrasse Nr. 9.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić**.

Tiskom V. Dolenca.